

Matija Gubec, vođa Seljačke bune

Ambroz Matija Gubec bio je hrvatski seljak i vođa Seljačke bune u Hrvatskoj i Sloveniji u 16.st. Prije bune, Gubec je bio kmet na susedgradsko-stubičkom imanju omraženog vlastelina Franje Tahyja. U kratkom vremenu bune Gubec se pokazao kao sposoban organizator i nadahnjujući vođa, pa je odmah nakon smrti ušao u legendu.

A Augustinčić : Spomenik Seljačkoj buni

Seljačka buna je počela u noći između 27. i 28. siječnja 1573. godine. Seljaci su se digli na ustanak nakon što su se uzaludno žalili caru i banu zbog zlodjela okrutnih feudalaca koji su ih prisiljavali da plaćaju nepodnošljivo visoke poreze. Zbog oružanog suprotstavljanja plaćenicima Franje Tahyja, seljake je Hrvatski sabor proglasio izdajnicima domovine, što je izazvalo sveopći ustanak koji se proširio na 60 vlastelinstava na području Hrvatske i susjedne Slovenije. Ustanici su u svom programu isticali težnju za rušenjem feudalnog poretka i stvaranjem samostalne seljačke vlade koja bi vodila brigu o poreznim davanjima, ali i obrani domovine od Turaka.

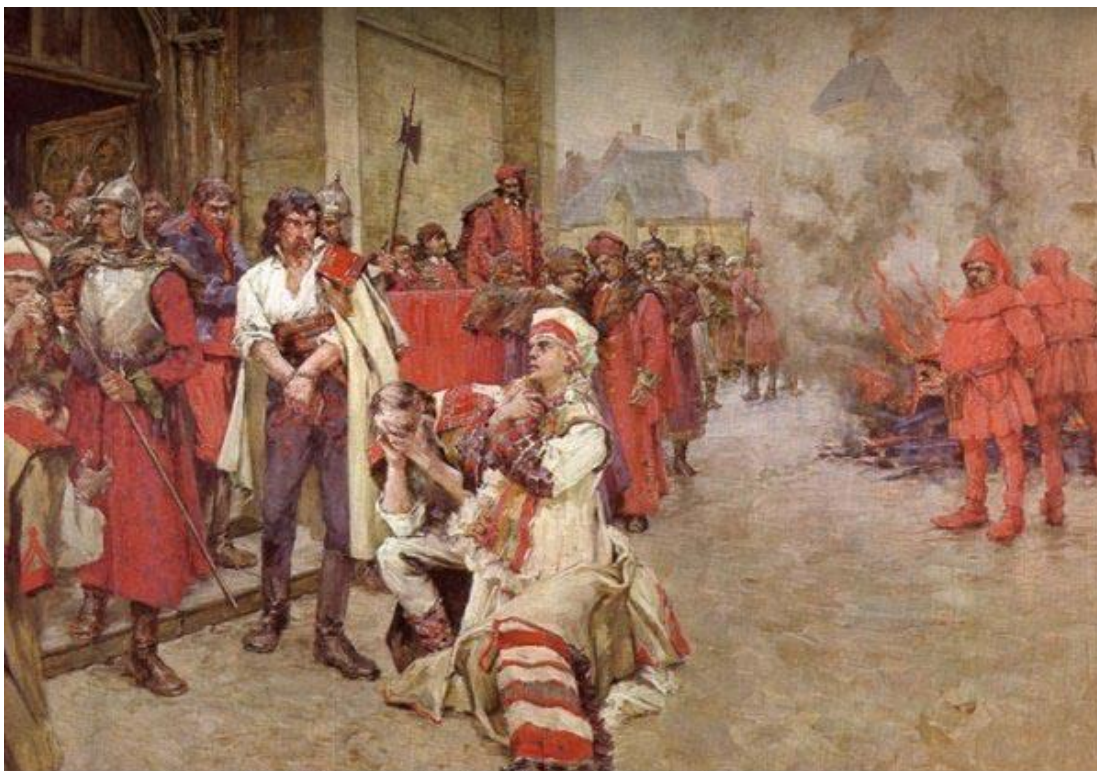
Feudalna vojska je brzo slomila bunu. Već je 5. veljače 1573. godine kod Krškog slovenske kmetove predvođene Nikolom Kupinićem nadvladao kapetan žumberačkih uskoka Josip Thurn, a dan kasnije je podban Gašpar Alapić razbio kmetsku vojsku kod Kerestinaca. Neporaženi su tek ostali Gupčevi pobunjenici u Hrvatskom Zagorju kod Stubičkih Toplica.

Presudna je bitka započela 9. veljače 1573. godine kada je kod Stubičkih Toplica seljake napala plemićka vojska predvođena Gašparom Alapićem. Iako su seljaci bili loše naoružani i bez konjaništva, pružili su tako žestok otpor da se nije znalo tko će pobijediti sve dok feudalnoj vojsci nije stigla pomoć.

Nakon što je pobuna seljaka ugušena u krvi, Matija Gubec je zarobljen i odveden u Zagreb, gdje je 14. veljače javno pogubljen na Markovu trgu. Prema legendi, nakon strahovitog mučenja Gupcu je na glavu stavljena užarena željezna kruna, kao da je „okrunjen“ za seljačkog kralja, a zatim je njegovo tijelo raščetvoreno.

S obzirom da je legendarni hrvatski junak postao uzor mnogima koji se bore za slobodu naroda i pravdu, njegovim su imenom nazvane brojne ustanove, kulturno-umjetnička društva, sportski klubovi te ulice u mnogim hrvatskim gradovima, a njegovim osebnim likom nadahnuti su umjetnici, među njima i Antun Augustinčić, Oton Iveković, Miroslav Krleža i dr.

I naša škola od 1959.godine nosi ime Matije Gupca.

Oton Iveković: *Smaknuće Matije Gupca na trgu ispred Crkve sv. Marka u Zagrebu*

*Karv, ta slana, kmetska
stubičanska karv,
ta čarna, čerlena,
vonjhava, gosta karv,
zakaj curi ta gluha, masna, slepa,
strahotno mlačna karv?
Kmična, gliboka, čemerna, kam, zakaj kaple kri?*

*Zakaj smo se stali?
Kaj drugo nisme znali...
kaj drugo nisme mogli!
a kaj sme mogli?*

*Kerv neda mi zaspati...
Kerv nemre spati ni zaspati nigdar,
kak čmela žge i peče.
Kak z četrnje za čebrom čeber
hahar nam z droba kervi bednje vleče...
Kerv teče kak voda, kak cesta,
kak melin klopoče, teče,
mi gremo za njom, za glasom kervi naše*

*Megla v megli... Megleni glasi v tami...
Kervavi akordi vu stubičke drami...*

MIROSLAV KRLEŽA, Balade Petrice Kerempuha